

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

С. ТОРАЙҒЫРОВ АТЫНДАҒЫ
ПАВЛОДАР МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ

«ШМУ
ҒАЛЫМДАРЫ»
СЕРИЯСЫ

Мерхат
Мәдениұлы
Сүйіндіков

A stylized, handwritten signature in black ink. The signature is fluid and cursive, starting with a large, sweeping initial letter that resembles a 'G' or 'H', followed by several connected loops and ending with a long, horizontal tail stroke that extends to the right.

АКАДЕМИК С. БЕЙСЕМБАЕВ АТЫНДАҒЫ
ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА

ҒЫЛЫМИ-БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ БӨЛІМ

Мерхат
Мәдениұлы
Сүйіндіков

Биобиблиографиялық көрсеткіш

ПАВЛОДАР
С. Торайғыров атындағы ПМУ
«КЕРЕКУ» баспасы
2014

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА
им. АКАДЕМИКА С. БЕЙСЕМБАЕВА

НАУЧНО-БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ ОТДЕЛ

Мерхат
Мадениевич
Суюндиков

Биобиблиографический указатель

ПАВЛОДАР
ПГУ им. С. Торайгырова
Издательство «КЕРЕКУ»
2014

Оқырмандар есіне

«ПМУ ғалымдары» сериясының ғылыми-көмекші көрсеткіштері 1996 жылдан бастап шығады. Көрсеткіштің мақсаты – студенттерді, жас ғалымдарды С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің ғалымдарының өмірімен және ғылыми-педагогикалық еңбектерімен таныстыру.

Ұсынылып отырған көрсеткіш – «ПМУ ғалымдары» сериясының жалғасы бола отырып, техника ғылымдарының кандидаты, профессор Мерхат Мәдениұлы Сүйіндіковке арналған.

Библиографиялық көрсеткішке ғалымның өмірі мен қызметін сипаттайтын мәліметтер, оның ғылыми еңбектері, жалғасты және мерзімді басылымдарда жарияланған мақалалары және ол туралы әдебиеттер тізімі енгізілген.

Материалдар мынадай тәртіппен топтастырылған:

- Қысқаша өмірбаяндық анықтама;
- Ғалымның еңбектері мен мақалалары;
- Өмірі мен қызметі туралы әдебиеттер мен басқа да материалдар.

Бөлімдердің ішіндегі материалдар хронологиялық тәртіппен орналасқан.

Библиографиялық жұмыста С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің, академик С. Бейсембаев атындағы ғылыми кітапханасының электрондық каталогы, Интернет ресурстары және ғалымның архив қоры пайдаланылды.

К читателям

Научно-вспомогательные указатели серии «Учёные ПГУ» издаются с 1996 года. Цель серии – рассказать студентам, молодым учёным о жизни и научно-педагогической деятельности учёных Павлодарского государственного университета им. С. Торайгырова.

Предлагаемый указатель – продолжение серии «Учёные ПГУ», посвящён кандидату технических наук, профессору Мерхату Мадениевичу Суюндикову.

Биобиблиографический указатель включает материалы, характеризующие жизнь и деятельность учёного, его научные труды, публикации в периодических изданиях и литературу о нём.

Материал сгруппирован следующим образом:

- Краткая биографическая справка;
- Труды и публикации учёного;
- Литература и другие материалы о жизни и трудах.

Внутри разделов материал расположен в хронологическом порядке.

В работе над библиографией были использованы электронный каталог научной библиотеки им. академика С. Бейсембаева ПГУ им. С. Торайгырова, ресурсы Интернета и архив учёного.

Қысқа өмірбаяндық анықтама

Сүйіндіков Мерхат Мәдениұлы, техника ғылымдарының кандидаты, ҚР ЖАК доценті, С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің профессоры, Халықаралық ақпараттандыру академиясының академигі 1959 жылы 19 маусымда Қарағанды облысының Егіндібұлақ ауданы Комсомол ауылында дүниеге келген.

Ол 1981 жылы Қарағанды политехникалық институтын «Күю өндірісінің машиналары мен технологиясы» мамандығы бойынша аяқтағаннан кейін, 1981 жылдан 1983 жылға дейін Павлодар индустриалды институты (ПИИ) Ермак жалпы техникалық факультетінде ассистент болып жұмыс істейді. Одан кейінгі 30 жылдан астам уақыт бойы оның тұрақты жұмыс орыны кейіннен С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті деп өзгертіліп, аталған сол бір ғана жоғарғы оқу орыны болып табылады.

1983 жылы Мәскеу қаласындағы автомеханикалық институтқа (МАМИ) тағылымдамадан өтуге жіберіледі. 1984 жылы сол институттың аспирантурасына оқуға қабылданады.

Үлкен ғылыми ортада, бүкіл Одақ көлеміне әйгілі ғылым қайраткерлерімен біте қайнаса жүріп жасаған ізденістерінің нәтижесінде, 1989 жылдың желтоқсан айында КСРО Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, техника ғылымдарының докторы, профессор Б. В. Рабиновичтің жетекшілігімен жазылған «Физическая и математическая модели процесса фильтрации металла в литниковой системе, конструкция и расчет для чугуновых отливок» тақырыбындағы диссертациясын табысты қорғап шығады.

М. М. Сүйіндіков диссертациясы тиімділігі жоғары сүзгілеу технологиясын қолдану жолымен балқыған металды тазарту арқылы бейметалл кірінділерден босаған сапалы құймаларды алу сынды өзекті мәселеге арналған еді. МАМИ гидромодельдеу зертханасы және И. А. Лихачев атындағы зауыттың (ЗИЛ) орталық металлургиялық зертханасында жүргізілген кешенді зерттеулердің нәтижесінде НИИСтройкерамика алаңында көбіккерамикалық сүзгілер өндірісін ұйымдастыру бойынша ұсыныстар беріледі.

Бұл жұмыс КСРО көлемінде ғана емес, сонымен қатар шетелдік мамандардың назарына ілігіп, үлкен қызығушылық тудырады. Осы жұмыстың кейбір іріктелген нәтижелері Германияда басылып шыққан «Grundlagen der Gieß-und Speisertechnik für Sandformguß, Leipzig, 1990» кітабының бір тарауына енеді.

Аспирантураны бітіргеннен кейін оған ВНИИЛитМАШ (Мәскеу қ-сы), КамАЗ ӨБ (Набережные Челны қ-сы) және МАМИ сияқты ірі ұжымдар мен мекемелерден болашағы мен табысы мол әртүрлі лауазымды жұмыстарға шақырған ұсыныстар келіп түседі. Алайда, ол осының бәрінен бас тартып елге қайтады.

Ол 1990 жылдың март айынан бастап сол өзінің Павлодар индустриалды институтына (ПИИ) келіп жұмысын жалғастырады. Бұл жерде ол кәсіби шыңдалудың барлық баспалдағынан өтіп, алдымен «ҚӨ және МҚӨ» кафедрасының ассистенті (1990 жылдың наурыз – шілде аралығында), одан кейінгі уақыттарда аға оқытушы (1990 – 1992 жылдары), доцент (1992 жылдың ақпанынан бастап) лауазымдарында қызмет етеді.

2003 жылы оған ҚР ЖАК доценті ғылыми атағы беріледі.

2005 жылдың мамыр айындағы университет Ғылыми Кеңесінің шешімімен М. М. Сүйіндіковке С. Торайғыров атындағы ПМУ профессоры академиялық атағы беріледі.

М. М. Сүйіндіковтің жоғары оқу орынындағы мамандар даярлау жұмыстарын жоспарлау, ұйымдастыру және басқару бойынша жинақтаған тәжірибесі де толайым.

1995 жылдың желтоқсан айынан 1999 жылдың қыркүйек айына дейінгі аралықта ол машина жасау факультетінің (МЖФ) деканы болып жұмыс істейді. Ал, 2001 жылдың сәуір – қыркүйек арасында ПМУ-дің Құрылыс, көлік және машина жасау институты (ҚКЖМЖИ) директорының орынбасары лауазымында қызмет атқарады.

2001 жылдың 1-ші қыркүйегінен бастап қазіргі уақытқа дейін металлургия кафедрасының меңгерушісі болып жұмыс істеуде. ММЖЖКФ Кеңесінің мүшесі.

М. М. Сүйіндіков Павлодар өңірінде металлургия бағытында мамандар даярлау ісі алғаш рет қолға алынғанда соның басы-қасында тұрғандардың бірі деп айтуға болады. Сонау 1982 жылы Сібір металлургия институты мен жергілікті Ермак ферроқорытпа зауыты арасында жасасқан келісім бойынша Павлодар индустриалды институтының Ермак жалпытехникалық факультетінде алғаш ашылған «Қара металдар металлургиясы» мамандығы бойынша оқуға қабылданған студенттерге сабақ берген оқытушылардың қатарында жас ассистент М. М. Сүйіндіков те болған еді.

М. М. Сүйіндіковтің техникалық жоғары білімді мамандарды қазақ тілінде оқытып дайындау ісіне қосқан үлесі аса қомақты. Ол өткен ғасырдың 90-шы жылдары осы С. Торайғыров атындағы ПМУ қабырғасында «Конструкциялық материалдар технологиясы», «Материалтану» сияқты басқа да пәндерді оқытуды алғаш рет қазақ

тілінде жолға қойған оқытушылардың бірі. Ол өз бетімен және басқа авторлармен біріге отырып оншақты оқу құралын, металлургия, машина жасау және көлік саласы бойынша орысша-қазақша бірнеше түсіндірме сөздіктерді, әдістемелік нұсқамалар мен ғылыми мақалаларды қазақ тілінде жазып жарыққа шығарды.

Ол металлургия кафедрасының жас оқытушыларына бағыт-бағдар, тәлім-тәрбие беруші және біліктілігі жоғары ғылыми-педагогикалық мамандар даярлаушы ұстаз ретінде көп жұмыстар атқаруда. Жеке өз басы жүздеген жоғары білімді мамандар мен 10 ғылым магистрін дайындап шығарды. Олардың ішінде соңынан бас маман, цех пен бөлімше бастықтары, бөлім жетекшілері, ғылым кандидаттары, доцент болып, сол сияқты жауапты қызметтер атқарып жүрген өз ісінің білгір мамандары бар.

Ол 2001 жылы «Металлургия» кафедрасын құрып, оның оқытушылар құрамы мен материалдық, оқу-әдістемелік негізін қалаушысы ретінде қазіргі кезге дейін сол кафедраны үзіліссіз басқарып келеді.

Кафедраны жасақтап, оның меңгерушісі болып қызмет атқару кезеңінде осы ұжым бұл өңірде, одан асып республика көлемінде танымал болып әйгіленді. Бұған дәлел ретінде ҚР БЖҒМ жыл сайын анықтап жариялайтын рейтингі бойынша ПМУ «металлургия» мамандығының республика деңгейінде тұрақты түрде 4-ші орынды иеленіп келе жатқанын айтса да жеткілікті. Осы кафедра студенттері республикалық олимпиадалар мен конкурстардың жүлдегерлері қатарынан көрініп келді (ҚарМИУ, Теміртау қ-сы, 2007...2009 жылдар).

Кафедраның студенттер контингенті күрт өсіп, 2001/2002 оқу жылындағы 185 адамнан 2007/2008 оқу жылындағы 636 адамға дейін жеткен кездері бар. 1-ші курстың академиялық топтарындағы студенттер саны 30 адамға дейін жетіп-артуы үйреншікті жағдайға айналып, университет көлеміндегі жоғары көрсеткішті көрсетіп тұр.

Жыл сайынғы жоғары білімді мамандар шығару көлемі оншақты есе артып, 2002 жылғы 16 инженермен салыстырғанда кейбір жылдары 163 бакалаврға дейін (2011 жылы) жеткені мәлім.

Кафедра басшысы ретінде М. М. Сүйіндіков өз ұжымын іске жұмылдырып, Павлодар қаласында ашылған бірегей өндірістер – алюминий шығаратын электролиз өндірісі, жіксіз болат құбыр өндірісі және құю өндірісі сияқты кәсіпорындардың жоғары білімді мамандарға деген сұранысын барынша өтеу мақсатымен аз уақыттың ішінде жаңадан білім беру бағдарламаларын меңгеріп алады. Осы мақсатпен кафедрадағы сол кездегі бар мамандықтардың шеңберінде

«қара металдар металлургиясы», «түсті, сирек және асыл металдар металлургиясы», «құбыр өндірісі», «құю процестерінің технологиясы», «металлургиялық машиналар мен жабдықтар» және «мұнайхимия өндірісінің машиналары мен аппараттары» деген білім беру траекторияларын сәтті түрде игереді.

М. М. Сүйіндіков күш салуының арқасында ПМУ мен басқа университеттердің бағытас кафедралары арасында, атап айтқанда ПМУ және ак. М. С. Осими атындағы Тәжік техникалық университеті (ТТУ, Душанбе қ-сы, Тәжікстан), Химия-технологиялық және металлургиялық университет (ХТМУ, София қ-сы, Болгария), Орал федералды университеті (УрФУ, Екатеринбург қ-сы, Ресей), Қ. И. Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ, ҚарМТУ және басқа оқу орындарындағы кафедралар арасында тығыз шығармашылық байланыстар орнап, одан әрі даму үстінде.

М. М. Сүйіндіков басқарып отырған ұжым республика бойынша бірінші болып академиялық ұтқырлық қағидасын іске асырғаны белгілі. 2008-2009 оқу жылының көктемгі семестрінде «Металлургия» мамандығының 4 студенті ҚазҰТУ (Алматы қ-сы) барып оқып келді. Бұдан кейінгі жылдары бұл жұмыс жалғасын тауып, одан әрі дами түседі. Мысалы, тек 2013 – 2014 оқу жылының өзінде Тәжікстаннан келген 4 студент бір жыл бойына ПМУ «металлургия» мамандығында сыртқы академиялық ұтқырлық бойынша оқып жатса, ал ҚарМТУ-ден келген 2 студент ішкі академиялық ұтқырлық бойынша оқуда. Сол сияқты ПМУ студенттері де үшінші жыл қатарынан ҚарМТУ-ге оқуға барып-келіп жүр.

М. М. Сүйіндіковтің белсенді жұмысының нәтижесінде Болгариядан шақырылған ғалым, техника ғылымдарының докторы Тончо Койнов оқытушылардың сыртқы академиялық ұтқырлығы бойынша келіп, 2014 жылдың сәуір – мамыр айлары аралығында «металлургия» мамандығының 3-ші курс студенттеріне дәріс оқып, сабақ беріп, емтихан қабылдап қайтты.

М. М. Сүйіндіков өз бойындағы жауапкершілік пен орындаушылық, бір команда болып жұмыс істей алу, ұжымдағы шығармашылық рухқа жан бітіріп, оны сақтай білу, ұжым алдына қойылған ортақ мақсатқа жетудегі әріптестерінің ынта-жігерін көтере білу қасиеттерімен ерекшеленеді.

Кафедраға басшылық еткен уақыт аралығында оның төрт оқытушысы докторлық (Н. Т. Смайлова) және кандидаттық (А. В. Богомоллов, П. О. Быков, Н. С. Сембаев) диссертацияларын қорғап шықты. Басқа төрт оқытушы PhD докторантурасына оқуға түсті. Оның біреуі С. Ж. Кенбеилова диссертациясын ойдағыдай қорғап,

факультет тарихында бірінші болып PhD докторы ғылыми дәрежесін алды. Кафедра әлеуеттілігінің дәлелі деп ондағы үш профессордың – ХАА академигі, үш доценттің – ХАА корреспондент-мүшесі, бір профессордың – Ресей жаратылыстану академиясының корреспондент мүшесі, екі доценттің – осы академияның профессоры болып сайлануын айтса болады.

Кафедраның ғылыми жұмыстарының сапасы Импакт-факторы бар журналдарда жарық көрген мақалаларының санымен дәлелденіп отыр. Соңғы жылдар көлемінде кафедра оқытушыларының Thomson Reuters, Scopus, ресейлік және қазақстандық сілтемелер базасына кіретін журналдарда басылған мақалалар саны 30-ға жетіп жығылды. Егер 2012 жылы Импакт-факторы бар журналдарда жарияланған мақалалар саны бүкіл университет бойынша барлығы 19 болса, сондағы 11 мақала (жартысынан артығы) металлургия кафедрасының үлесінде болды.

М. М. Сүйіндіков ҚР Егемендігінің 20 жылдығына арналған «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертіс өңірі металлургиясы» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияны ұйымдастырушылардың бірі және оның белсенді қатысушысы болды (2010 ж, сәуір айы).

Оның бастамашылығының арқасында «Компания Нефтехим ЛТД» ЖШС мен «KSP Steel» ЖШС ПФ кәсіпорындарында кафедраның 2 филиалы ашылды. «KSP Steel» ЖШС ПФ құрылған филиалдың ашылу салтанатына Павлодар облысының әкімі мен кәсіпорынның Бас директоры қатысып, облыстың бұқаралық ақпарат құралдары арқылы кеңінен насихатталды. Бұл филиалдың жұмысы дұрыс жолға қойылып, металлургия кафедрасының студенттері әр семестр бойы аптасына бір күн филиалда сабақ алып, мұның өзі олардың практикалық дайындығын күшейтуге кепіл болып отыр.

Металлургия кафедрасы М. М. Сүйіндіковтің жетекшілігімен 2005, 2010 жылдардағы мемлекеттік аттестаттаулардан, «Русский регистр» Ассоциациясының сертификаттауы шеңберіндегі тексерулерден, НКАОКО агенттігінің Институттық және «технологиялық машиналар және жабдықтар» мамандығы бойынша мамандандырылған аккредитациялау тексерістерінен сүрінбей өтті. Факультет бойынша жалғыз ғана «Металлургия» мамандығын АСИИН (Германия) агенттігінде халықаралық аккредиттеуден өткізуге дайындық жұмыстары жүргізілді.

М. М. Сүйіндіков әр қырынан көріне білген жан. Ол шығармашылық жұмыстармен де белсенді түрде айналысып жүреді.

Кафедраның жас оқытушылары мен студенттерін тарта отырып «Көркем бұйымдар күй» бағытын дамытып келеді. Оның жетекшілігімен және тікелей авторлығымен ПМУ металлургия кафедрасының зертханасында Әл Фараби, Мәшхүр Жүсіп, Қ. Сәтбаев, Ж. Аймауытов сияқты ел тарихындағы әйгілі тұлғалардың шағын мүсіндері күйіп шығарылды. Олардың кейбір данасы жеке адамдардың коллекцияларында сақтаулы.

Оның көңіл бөліп, қызыға әуестеніп жүрген тағы бір саласы өзінің туған өлкесінің тарихын зерттеп-зерделеу. «Егемен Қазақстан», «Сарыарқа самалы», «Ертіс дидары» газеттері мен «Абай», «Найзатас» журналдарында жариялаған мақалалары бұған дәлел бола алады.

Сүйіндіков Мерхат Мәдениұлының жалпы жұмыс өтілі 32 жылдан асқан, оның 26 жылы тек қана ғылыми-педагогикалық өтіл болып саналатын жоғары білікті ғылыми-педагогикалық қызметкер. Жарияланған 130 еңбектің, оның ішінде өнертабысқа берілген патенттердің, орыс және қазақ тілдеріндегі оқу құралдары мен оқу-әдістемелік нұсқаулықтардың, терминологиялық сөздіктердің авторы. Ол бейнедәріс жазып, электронды оқулық шығарып, оны оқу ісіне енгізіп, презентациялар дайындаған.

Қ. И. Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ (Алматы қ-сы) жанындағы «Металлургия» және «Кен ісі» мамандықтары бойынша PhD докторы ғылыми дәрежесін алуға диссертациялар қорғау бойынша Кеңестің мүшесі болып сайланған.

Металлургия өнеркәсібіне мамандар дайындауда қосқан үлесі үшін М. М. Сүйіндіков «ҚР білім беру ісінің құрметті қызметкері» атағына ие болып, ПМУ-ге сіңірген ерен еңбегі үшін «С.Торайғыров алтын медалімен» марапатталған. 2007 жылы «С. Торайғыров атындағы ПМУ-дің үздік кафедра меңгерушісі» деп танылған. Ғылымның дамуына қосқан үлесі үшін М. М. Сүйіндіков Халықаралық ақпараттандыру академиясының Академигі болып сайланған.

Краткая биографическая справка

Суюндиков Мерхат Мадениевич, кандидат технических наук, доцент ВАК РК, профессор ПГУ им. С. Торайгырова, академик Международной академии информатизации, родился 19 июня 1959 года в с. Комсомольское Егиндыбулакского района Карагандинской области.

После окончания в 1981 г. Карагандинского политехнического института по специальности «Машины и технология литейного производства», в период с 1981 г. по 1983 г., работает ассистентом Ермаковского общетехнического факультета Павлодарского индустриального института (ПИИ). С тех пор, в течение более 30 лет, его постоянным местом работы является один и тот же вуз.

В 1983 году М. М. Суюндиков был направлен на стажировку в Московский автомеханический институт (МАМИ). В 1984 году он поступает в аспирантуру МАМИ.

В декабре 1989 года успешно защищает кандидатскую диссертацию на тему «Физическая и математическая модели процесса фильтрования металла в литниковой системе, конструкция и расчёт для чугунных отливок» под руководством Лауреата Государственной премии СССР, доктора технических наук, профессора Б. В. Рабиновича.

Тема кандидатской диссертации М. М. Суюндикова посвящена актуальной проблеме получения качественных отливок, свободных от неметаллических включений, путём применения высокоэффективной технологии фильтровальной очистки расплавленного металла. В результате комплексных исследований, проведённых в лаборатории гидромоделирования МАМИ и центральной металлургической лаборатории Завода им. И. А. Лихачёва (ЗИЛ), выдана рекомендация для организации производства пенокерамических фильтров (ПКФ) на базе НИИСтройкерамика.

Данная работа вызвала повышенный интерес специалистов, как в СССР, так и за рубежом. Отдельные результаты его работы входят в содержание книги «Grundlagen der Gieß-und Speisertechnik für Sandformguß», изданной в Германии (Leipzig, 1990).

После окончания аспирантуры ему поступают предложения с перспективой научного роста от таких крупных организаций, как ВНИИЛитМАШ (г. Москва), ПО КамАЗ (г. Набережные Челны) и МАМИ, отказавшись от которых он возвращается в свой родной вуз.

С марта 1990 года М. М. Суюндиков продолжает работу в своём родном Павлодарском индустриальном институте (ПИИ), который

впоследствии переименован в КазГТУ, затем в ПГУ им. С. Торайгырова. Здесь он последовательно проходит все ступени профессионального роста – ассистент кафедры «ЛП иОМД» (март – июль 1990 г.), старший преподаватель (1990–1992 гг.), доцент (с февраля 1992 года). В 2003 году ему присваивается учёное звание доцента ВАК РК. В мае 2005 года решением Учёного Совета университета М. М. Суюндикову присвоено академическое звание профессора ПГУ им. С. Торайгырова.

М. М. Суюндиковым накоплен многолетний опыт руководства и организации учебным процессом в высшем учебном заведении.

С декабря 1995 года до сентября 1999 года он работает в должности декана машиностроительного факультета (МСФ). В период с апреля по сентябрь 2001 г. находился в должности заместителя Института строительства, транспорта и машиностроения (ИСТиМ) ПГУ им. С. Торайгырова.

С 1 сентября 2001 г. по настоящее время работает в должности заведующего кафедрой металлургии, является членом Совета ФММиТ.

М. М. Суюндиков стоял у истоков подготовки кадров металлургического профиля в Павлодарском регионе. В 1982 году, когда в соответствии с договорённостью между Сибирским металлургическим институтом и местным Ермаковским заводом ферросплавов впервые была открыта специальность «Металлургия чёрных металлов» на базе Ермаковского общетехнического факультета Павлодарского индустриального института с целевой подготовкой специалистов для ферросплавного производства, одним из первых преподавателей этого набора был молодой ассистент М. М. Суюндиков.

Особый вклад М. М. Суюндиков внёс в становление подготовки специалистов высшего технического образования на казахском языке. Он впервые в ПГУ им. С. Торайгырова (в начале 90-х г. прошлого века), поставил преподавание на казахском языке таких дисциплин, как «Технология конструкционных материалов», «Материаловедение» и других. Им лично и в соавторстве выпущены десятки учебных пособий, русско-казахских толковых словарей по металлургии, машиностроению и транспорту, методических указаний и научных статей на казахском языке.

М. М. Суюндиков является наставником молодых преподавателей кафедры металлургии и активно занимается подготовкой научно-педагогических кадров высшей квалификации. Лично им подготовлены сотни специалистов с высшим образованием,

10 магистров наук, которые успешно трудятся на различных должностях в сфере производства, науки и образования. Среди них главные специалисты, начальники цехов и участков, руководители отделов, кандидаты наук, доценты и другие профессионалы своего дела.

За время заведования кафедрой (в 2001 году он фактически с нуля создал и возглавил кафедру «Металлургия»), возглавляемый им коллектив стал одним из ведущих в регионе и известным в пределах республики. Подтверждением тому являются показатели ежегодного рейтинга МОН РК в разрезе специальностей, по которым специальность «Металлургия» ПГУ им. С. Торайгырова стабильно находится на 4-ом месте по республике. Студенты данной кафедры становились неоднократными призёрами республиканских олимпиад и конкурсов по металлургии (КарГИУ, Темиртау – 2007, 2009 гг.).

Резко возрос контингент обучающихся на кафедре от 185 человек в 2001/2002 учебном году до 636 человек в 2007/2008 учебном году. Это составляло почти половину всего контингента студентов факультета. Наполняемость академических групп первого курса доходит до 30 человек, что является весьма высоким показателем по университету.

Ежегодный выпуск специалистов с высшим образованием вырос на порядок и в отдельные годы доходил до 163 бакалавров (в 2011 г.), против 16 инженеров в 2002 г.

М. М. Суяндикову, как руководителю кафедры, удаётся мобилизовать свой коллектив. И в короткие сроки освоить новые образовательные программы, в связи с запуском уникальных производств для нашей республики в г. Павлодаре, таких как: электролизное производство алюминия, производство стальных бесшовных труб и литейного производства, и возникшей в связи с этим потребностью в специалистах с высшим образованием.

С этой целью в рамках существующих образовательных программ успешно освоены образовательные траектории «металлургия чёрных металлов», «металлургия цветных, редких и благородных металлов», «трубное производство», «технология литейных процессов», «металлургические машины и оборудование» и «машины и аппараты нефтехимического производства».

Благодаря усилиям М. М. Суяндикова, развиваются творческие связи кафедры с другими вузами. В частности, между родственными кафедрами ПГУ им. С. Торайгырова и Таджикского технического университета им. акад. М. С. Осими (ТТУ, г. Душанбе, Таджикистан), Химико-технологическим и металлургическим университетом

(ХТМУ, г. София, Болгария), Уральским федеральным университетом (УрФУ, г. Екатеринбург, Россия), КазНТУ им. К.И.Сатпаева, КарГТУ и др.

Это – повышение квалификации ППС, обмен учебно-методической литературой, взаимное участие в работе различных конференций и семинаров, написание отзывов на диссертации, обмен студентами в рамках внешней и внутренней академической мобильности.

Коллектив кафедры металлургии, руководимой М. М. Суюндиковым, первым в Республике реализовал принцип академической мобильности: 4 студента специальности «Металлургия» в течение весеннего семестра 2008–2009 учебного года обучались в КазНТУ, г. Алматы. В последующие годы эта работа находит успешное продолжение и дальнейшее развитие. Например: только в течение одного 2013–2014 учебного года 4 студента из Таджикистана обучались в группах специальности «Металлургия» ПГУ им. С. Торайгырова по внешней академической мобильности, 2 студента из КарГТУ во 2-ом семестре – по внутренней академической мобильности. Уже третий год студенты ПГУ им. С. Торайгырова направляются на учёбу в КарГТУ.

По личной инициативе М. М. Суюндикова был приглашён из Болгарии учёный, доктор технических наук Тончо Койнов. В рамках программы внешней академической мобильности преподавателей, он читал лекции, проводил занятия и принимал экзамены в группах 3 курса специальности «Металлургия» в период апрель – май 2014 года.

М. М. Суюндикова отличает ответственность и исполнительность, способность работать в команде. Он умеет стимулировать и поддерживать творческий дух в коллективе, поддерживать среди сотрудников интерес к достижению общей цели коллектива.

За время заведования кафедрой металлургии четыре преподавателя защитили докторскую диссертацию (Н. Т. Смайлова) и кандидатские диссертации (А. В. Богомоллов, П. О. Быков, Н. С. Сембаев). Четыре преподавателя кафедры поступили в Докторантуру PhD. Один из них, С. Ж. Кенбеилова, защитила диссертацию, получила диплом и стала первым доктором PhD на факультете. Потенциал кафедры подтверждается тем, что три профессора избраны академиками, три доцента – членами-корреспондентами МАИН, один профессор – членом-корреспондентом, два доцента – профессорами Российской академии естествознания.

Качество научной деятельности кафедры подтверждается количеством статей преподавателей, опубликованных в журналах с Импакт-фактором. За последние годы общее количество статей ППС кафедры металлургии, опубликованных в журналах, входящих в базу цитирования Thomson Reuters, Scopus, российской и казахстанской базы цитирования, составляет около 30 экземпляров. Если за 2012 год количество статей с Импакт-фактором, опубликованных всем коллективом университета составляло 19, то из них 11 статей приходится на преподавателей кафедры металлургии.

М. М. Суяндиков был одним из организаторов и активных участников Международной научно-практической конференции «Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020», посвящённой 20-летию Независимости РК (апрель 2010 г.). Он впервые на факультете провёл интерактивную конференцию по металлургии с Уральским федеральным университетом, г. Екатеринбург Российской Федерации (декабрь 2011 г.), на которой сам выступил с докладом в интерактивном режиме.

Благодаря инициативе и активности М. М. Суяндикова открыты два филиала кафедры на базе таких предприятий, как ТОО «Компания Нефтехим ЛТД» и ПФ ТОО «KSP Steel». Открытие филиала на базе ПФ ТОО «KSP Steel» (июнь 2012 г.) состоялось с приглашением Акима Павлодарской области и Генерального директора предприятия и широко освещалось средствами массовой информации области. Работа филиала поставлена на должном уровне, и в течение каждого семестра студенты кафедры металлургии один день в неделю занимаются на базе филиала, что является гарантом их интенсивной практической подготовки.

Кафедра металлургии под руководством М. М. Суяндикова успешно прошла Государственные аттестации 2005, 2010 гг., проверки в рамках сертифицирования Ассоциацией «Русский регистр», Институциональной и специализированной аккредитации НКАОКО по специальности «Технологические машины и оборудование». Проведена подготовка специальности «Металлургия» к единственной на факультете международной аккредитации в агентстве АСИИН (Германия).

М. М. Суяндиков – личность разносторонняя. Активно занимается творческой деятельностью. Развивая такое направление как «Художественное литьё», он приобщает к этому студентов и молодых сотрудников кафедры. Под его руководством и непосредственным авторством в лаборатории кафедры металлургии

ПГУ им. С. Торайгырова отлиты настольные бюсты известных в истории нашей страны личностей – Аль Фараби, Машхур Жусипа, К. Сатпаева, Ж. Аймауытова и других. Некоторые из них находятся в частных коллекциях.

Одним из серьёзных его увлечений является история родного края, о чём свидетельствуют опубликованные им статьи в газетах «Егемен Қазақстан», «Сарыарқа самалы», «Ертіс дидары», журналах «Абай» и «Найзатас».

М. М. Суюндиков является высококвалифицированным специалистом с общим трудовым стажем более 32 лет, из них 26 лет – научно-педагогический.

М. М. Суюндиков автор более 130 публикаций, в т. ч. патентов на изобретения, учебных пособий, учебно-методических разработок, терминологических словарей на русском и казахском языках. Им записана видеолекция, издан и внедрён в учебный процесс электронный учебник, подготовлены презентации.

М. М. Суюндиков является членом Совета по защите диссертаций на соискание учёной степени доктора PhD по специальностям «Металлургия» и «Горное дело» при КазНТУ им. К. И. Сатпаева (г. Алматы).

За вклад в подготовку специалистов для металлургической промышленности М. М. Суюндиков удостоен звания «Почётный работник образования РК». За особые заслуги в развитии университета награждён «Золотой медалью ПГУ им. С. Торайгырова», признан «Лучшим заведующим кафедрой ПГУ им. С. Торайгырова – 2007 г.».

За вклад в развитие науки М. М. Суюндиков избран Академиком Международной академии информатизации.

**Техника ғылымдарының кандидаты,
профессор М. М. Сүйіндіковтің ғылыми еңбектерінің тізімі**

**Список научных трудов кандидата технических наук,
профессора М. М. Суяндикова**

**Ғылыми еңбектері
Научные работы**

Физическая и математическая модели процесса фильтрования металла в литниковой системе, конструкция и расчет для чугунных отливок : автореф. дис. ... канд. техн. наук : 05.16.04 – Литейное производство. – М. : [б. и.], 1989. – 20 с.

Физическая и математическая модели процесса фильтрования металла в литниковой системе, конструкция и расчет для чугунных отливок : дис. ... канд. техн. наук : 05.16.04 – Литейное производство. – М. : [б. и.], 1989. – 199 с.

Фильтрование расплавленных металлов / Б. В. Рабинович. – М., 1986. – 22 с. – Деп. в ЦНИИТЭИтяжмаш 18.09.86 г., № 1724-тм.

**Ғылыми конференция материалдары
Материалы научных конференций**

1986-1988

Некоторые вопросы получения отливок, свободных от неметаллических включений / Б. В. Рабинович // Современные проблемы технологии машиностроения : тез. докл. Всесоюзной науч. конф. / МВТУ. – М., 1986.

Фильтры для очистки расплавленных металлов от неметаллических включений / Б. В. Рабинович // Новые высокопроизводительные технологические процессы, высококачественные сплавы и оборудование в литейном производстве : тез. докл. VII науч.-техн. конф. (Каунас, 16-18 сентября 1986) / ППП Укр НИИТИ. – Киев, 1986.

Применение пористых керамических фильтров в литниковых системах для очистки расплава от неметаллических включений / Б. В. Рабинович // Материалы науч.-техн. конф. МАМИ. – М., 1988.

1993-1996

Методика определения пропускной способности литниковой системы / Е. С. Абдрахманов // Наука и новая технология в развитии Павлодар-Экибастузского региона : мат. обл. науч.-техн. конф. – Алматы, 1993. – Ч. 2. – С. 16-17.

Новый способ формовки / Е. С. Абдрахманов // Наука и новая технология в развитии Павлодар-Экибастузского региона : мат. обл. науч.-техн. конф. – Алматы, 1993. – Ч. 2. – С. 18.

Фильтровальная очистка металла в каналах литниковой системы // Наука и новая технология в развитии Павлодар-Экибастузского региона : мат. обл. науч.-техн. конф. – Алматы, 1993. – Ч. 2. – С. 5-6.

Выбор скорости фильтрования металлов // Проблемы комплексного развития регионов Казахстана : мат. междунар. науч.-техн. конф., Павлодар, 5-7 декабря 1996 г. – Алматы, 1996. – Ч. 3. – С. 116-118.

Расчет литниковой системы с фильтром // Проблемы комплексного развития регионов Казахстана : мат. междунар. науч.-техн. конф., Павлодар, 5-7 декабря 1996 г. – Алматы, 1996. – Ч. 3. – С. 112-115.

2002-2005

Исследование течения металла в питателе литниковой системы методом гидромоделирования / П. О. Быков // «II Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың ғылыми конференциясының материалдары = Материалы научной конференции молодых ученых, студентов и школьников «II Сәтбаевские чтения» / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2002. – Т. 1. – С. 344-348.

Метод моделирования в исследованиях литниковых систем / П. О. Быков // «II Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың ғылыми конференциясының материалдары = Материалы научной конференции молодых ученых, студентов и школьников «II Сәтбаевские чтения» / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2002. – Т. 1. – С. 340-344.

Влияние дросселя на характер течения металла в питателе литниковой системы / П. О. Быков // III Сәтбаев оқулары: Жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың ғылыми конференциясының материалдары = Материалы научной конференции молодых ученых, студентов и школьников «III Сәтбаевские чтения» : 10 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2003. – Т. 10. – С. 355-357.

Возможности Autocad при проектировании технологии литейного производства / И. Фазылбеков, П. О. Быков // III Сәтбаев оқулары: Жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың ғылыми конференциясының материалдары = Материалы научной конференции молодых ученых, студентов и школьников «III Сәтбаевские чтения» : 10 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2003. – Т. 10. – С. 364-367.

Высокоэффективная технология получения алюминия, свободного от неметаллических включений / М. Ж. Тусупбекова // Ғылым мен өнеркәсіптің ықпалдасуы – Қазақстан Республикасы экономикасы дамуының шешуші факторы = Интеграция науки и промышленности – решающий фактор в развитии экономики Республики Казахстан : халықаралық деңгейдегі ғылыми-практикалық конф. материалдары : 2 томдығы / Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2005. – Т. 2. – С. 135-139.

2006-2009

Основные пути повышения крупности глинозема и основы кристаллизации гидроксида алюминия при выкручивании алюминатных растворов / К. Б. Масенов, П. О. Быков // Современные проблемы механики, строительства и машиностроения : Труды междунар. науч.-техн. конф. – Павлодар, 2006. – Т. 2. – С. 136-140.

Теоретический анализ влияния потоков жидкого металла в кристаллизаторе на формирование слитка и качество заготовок / П. О. Быков, Д. С. Елифанов // «VI Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың республикалық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы респ. научной конференции молодых ученых, студентов и школьников «VI Сәтбаевские чтения» : 20 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2006. – Т. 7. – С. 77-81.

Проблемы прогнозирования структуры заготовки при решении задачи формирования непрерывнолитого слитка / И. Э. Штиль, П. О. Быков // «VII Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың халықаралық ғылыми конференциясы материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «VII Сатпаевские чтения» : 20 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2007. – Т. 20, ч. 1. – С. 312-317.

Новая концепция выбора конструкций и расчета литниковых систем / Н. К. Кулумбаев, Г. Д. Бозымбаев // Мат. междунар. науч.-практ. конф. «Энергоресурсосберегающие технологии – основа индустриально-инновационного развития» / ИнЕУ. – Павлодар, 2008. – С. 105-107.

Анализ работы вакуум-ковша для перелива алюминиевого расплава из электролизных ванн / А. В. Исаков // «IX Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «IX Сатпаевские чтения» : 20 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2009. – Т. 6, ч. 1. – С. 207-210.

Металл тазартуға арналған сүзгілерді модельдеу арқылы зерттеу / Ж. Шошай // «IX Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «IX Сатпаевские чтения» : 20 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2009. – Т. 6, 1 бөлім. – 210-215 б.

2010

Анализ процесса блокирования фильтров неметаллическими включениями / ПГУ им. С. Торайғырова // IV Ш. Шөкин оқулары = IV Шокинские чтения : халықаралық ғылыми-техникалық конф. материалдары. – Павлодар, 2010. – Т. 2. – С. 173-177.

Актуальность повышения комплексности переработки бокситов Казахстана / П. О. Быков, З. Б. Каршигина, Е. Ю. Лихолобов // Труды междунар. науч. конф. «Наука и образование – ведущий фактор стратегии «Казахстан – 2030» (Сагиновские чтения II), 24-26 июня,

2010 г. : в 5 ч. / МОН РК; КарГТУ. – Караганда, 2010. – Ч. 3. – С. 45-47.

Гидромодельдеу тәсілімен зерттеу жүргізуге арналған Мариотт ыдысының сипаттамасы / А. М. Сейсебаев [және т. б.] // «2020 стратегиялық жоспар : көшбасшылыққа қазақстандық жол» атты жас ғалымдар, студенттер және мектеп оқушыларының Х Сәтбаев оқулары халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников Х Сәтбаевские чтения «Стратегический план 2020 : қазақстанский путь к лидерству» : 23 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2010. – Т. 13. – 166-167 б.

Инновационные технологии подготовки высоковолажных шламов к утилизации / О. Т. Ибраева, И. К. Ибраев // Труды 3-й междунар. қазақстанской металлургической конф. «Қазақстанской Магнитке 50 лет» (30 июня 2010 г.); РИК по учеб. и метод. лит. – Алматы, 2010. – С. 83-86.

Исследование физико-химических свойств глиноземов различных типов / А. Т. Ибрагимов, Р. В. Пак, Ж. Ж. Камзин // Труды 3-й междунар. қазақстанской металлургической конф. «Қазақстанской Магнитке 50 лет» (30 июня 2010 г.); РИК по учеб. и метод. лит. – Алматы, 2010. – С. 86-88.

Металл тазалаушы сүзгілерді модельдеу арқылы ағын шығыны мен ағын мөлшерінің сипатын зерттеу / М. Ж. Тусупбекова [және т. б.] // «2020 стратегиялық жоспар : көшбасшылыққа қазақстандық жол» атты жас ғалымдар, студенттер және мектеп оқушыларының Х Сәтбаев оқулары халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников Х Сәтбаевские чтения «Стратегический план 2020 : қазақстанский путь к лидерству» : 23 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2010. – Т. 22. – 82-87 б.

Моделирование процесса удаления неметаллических включений в процессе непрерывной разливки / П. О. Быков, Е. А. Терлецкий, И. Э. Штиль // «2020 стратегиялық жоспар : көшбасшылыққа қазақстандық жол» атты жас ғалымдар, студенттер және мектеп оқушыларының Х Сәтбаев оқулары халықаралық ғылыми

конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников X Сатпаевские чтения «Стратегический план 2020 : казахстанский путь к лидерству» : 23 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2010. – Т. 22. – С. 33-40.

Моделирование работы вакуум-ковша / А. В. Исаков, Ж. Шошай // «2020 стратегиялық жоспар : көшбасшылыққа қазақстандық жол» атты жас ғалымдар, студенттер және мектеп оқушыларының X Сәтбаев оқулары халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников X Сатпаевские чтения «Стратегический план 2020 : казахстанский путь к лидерству» : 23 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2010. – Т. 22. – С. 87-91.

Моделирование влияния процессов осаждения частиц на сопротивление фильтровальных сеток / Ж. Шошай, М. Ж. Тусупбекова; ПГУ им. С. Торайғырова // IV Ш. Шөкин оқулары = IV Шокинские чтения : халықаралық ғылыми-техникалық конф. материалдары. – Павлодар, 2010. – Т. 2. – С. 168-173.

Установка для моделирования радиально-сдвиговой деформации / Р. И. Сержанов [и др.] // «2020 стратегиялық жоспар : көшбасшылыққа қазақстандық жол» атты жас ғалымдар, студенттер және мектеп оқушыларының X Сәтбаев оқулары халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников X Сатпаевские чтения «Стратегический план 2020 : казахстанский путь к лидерству» : 23 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2010. – Т. 22. – С. 91-95.

2011

Влияние свойств глинозема на технико-экономические показатели процесса электролиза / Ж. Ж. Камзин // Materiały VII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami-2011», 07-15 listopada 2011 roku. – Przemyśl, 2011. – Volume 54. Techniczne nauki. – S. 20-24.

Варианты повышения эффективности производства стальных бесшовных труб в Казахстане // Ә. Б. Бектұровтың 110 жылдығына

арналған «Химия ғылымының және химия технологиясының инновациялық дамуы мен жетілдірілуі» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 19-22.

Гидрометаллургические процессы как одно из перспективных направлений исследования в металлургии / Н. К. Кулумбаев [и др.] // Ә. Б. Бектұровтың 110 жылдығына арналған «Химия ғылымының және химия технологиясының инновациялық дамуы мен жетілдірілуі» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 162-165.

Государственная программа по форсированному индустриально-инновационному развитию Республики Казахстан и ее реализация в горно-металлургической отрасли Павлодарского региона / К. К. Шабенов, П. О. Быков // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертiс өңiрi металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020»: халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 317-320.

10 лет подготовки кадров металлургического профиля в ПГУ им. С. Торайгырова // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертiс өңiрi металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020»: халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 406-413.

Ж. Аймауытов романындағы тарихи кейiпкер / М. К. Суюндикова // Мат. Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 20-летию Независимости РК «III Аймауытов тағылымы» / ПГУ. – Павлодар, 2011. – 92-95 б.

Исследование работы литниковой системы с пенокерамическим фильтром // Сб. трудов респ. науч.-практ. конф. «Современные проблемы химии, химической технологии и металлургии», посвящ.

20-летию Республики Таджикистан / ТТУ им. акад. М. С. Осими. – Душанбе, 2011. – С. 142-144.

К вопросу фильтрационной очистки жидкого металла / И. К. Ибраев, О. Т. Ибраева // Труды VI Междунар. науч.-практ. конф. «Научно-технический прогресс в металлургии», посвящ. 20-летию Независимости Казахстана / КарГИУ. – Темиртау, 2011. – С. 110-114.

Мемлекеттік тілде техникалық пәндерді оқытудың түйінді мәселелері // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертіс өңірі металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020»: халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – 399-406 б.

О переработке шлаковых отходов фосфорного и других производств / З. Б. Каршигина // Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған жас ғалымдар, студенттер мен мектеп оқушыларының «ХІ Сәтбаев оқулары» халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «ХІ Сатпаевские чтения», посвящ. 20-летию независимости Республики Казахстан : 35 томдық / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – Т. 34. – С. 163-167.

О перспективах переработки техногенных отходов с получением вторичного сырья для металлургической промышленности региона / И. К. Ибраев, О. Т. Ибраева // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертіс өңірі металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020»: халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 46-54.

Оценка возможности извлечения кремния из отходов металлургических и химических производств / З. Б. Каршигина, К. К. Шабенов // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертіс

өңірі металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020» : халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 58-64.

Применение высокопрочных крепежных изделий / Г. П. Батинев, А. В. Богомоллов // Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған жас ғалымдар, студенттер мен мектеп оқушыларының «ХІ Сәтбаев оқулары» халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «ХІ Сәтбаевские чтения», посвящ. 20-летию независимости Республики Казахстан : 35 томдық / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – Т. 21. – С. 88-92.

Ресурс пенокерамических фильтров для очистки расплавов чугуна и стали / И. К. Ибраев, О. Т. Ибраева // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертіс өңірі металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020» : халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 176-182.

Совершенствование работы литниковой системы с фильтром // Маводи конференсияи V байналхалқии илмӣ-амалии «Дурнамои истифодаи технологияҳои инноватсионӣ ва такмили маълумоти техникӣ дар макобити олии ИДМ», бахшида ба 20-солагии Истиқлолияти Чумхурии Тоҷикистон ва 55-солагии ДТТ / ДТТ ба номи академик М. С. Осими. – Душанбе, 2011. – С. 322-324.

Современные технологии получения полипропилена / И. И. Полторацкий, Д. А. Ибагулов, М. Н. Фомин // Ә. Б. Бектұровтың 110 жылдығына арналған «Химия ғылымының және химия технологиясының инновациялық дамуы мен жетілдірілуі» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 132-136.

Физические свойства глинозема / А. Т. Ибрагимов [и др.] // «Қазақстан-2020» жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму

бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертiс өңiрi металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020» : халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 75-79.

Характеристики пенокерамических фильтров для очистки алюминиевых сплавов / К. К. Шабенов, З. Б. Каршигина // «Қазақстан-2020» жеделдетiлген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасын жүзеге асыру жолындағы Ертiс өңiрi металлургиясы = Металлургия Прииртышья в реализации программы форсированного индустриально-инновационного развития «Казахстан-2020» : халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары / ред. Е. М. Арын; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2011. – С. 92-98.

2012-2014

Безобжиговое окускование высоковлажных шламов металлургического производства / О. Т. Ибраева, И. К. Ибраев // Мат. междунар. науч.-практ. конф. «XXI век : Инновационные технологии в металлургии. Проблемы. Перспективы», посвящ. 80-летию известного металлурга Куленова Ахата Салемхатовича, Усть-Каменогорск, 18 апреля 2012 г. – Усть-Каменогорск, 2012. – С. 102-104.

Выбор трубных марок сталей для исследования процесса микролегирования бором / Р. А. Бегалиев, П. О. Быков // Жас ғалымдар, студенттер мен мектеп оқушыларының «XII Сәтбаев оқулары» атты халықаралық ғылыми конф. материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «XII Сәтпаевские чтения» / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2012. – Т. 12. – С. 57-59.

Опыт подготовки бакалавров по металлургии в ПГУ им. С. Торайгырова // Барнома-даъватномаи конференсияи VI байналхалқии илмi-амалии «Дурнамои рушди илм ва маориф» / ДТТ ба номи акад. М.С. Осимї. – Душанбе, 2012. – С. 27-30.

Ресурс работы пенокерамических фильтров для литья алюминиевых сплавов // Инновации в материаловедении и металлургии : мат.1-й Междунар. интерактивной науч.-практ. конф. – Екатеринбург, 2012. – С. 149-152.

Влияние микролегирования стали бором на макроструктуру непрерывнолитой заготовки / Р. А. Бегалиев, П. О. Быков // XIII Сәтбаев оқулары = XIII Сәтбаевские чтения : жас ғалымдар, магистранттар, студ. мен мектеп оқушыларының халықаралық ғылыми конф. материалдары. – Павлодар, 2013. – Т. XVIII : Жас ғалымдар. – С. 48-50.

Алюминий құю желісіндегі сүзгілеу торабы / Ә. Ж. Жанәлиденова [және т. б.]. // «XIV Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «XIV Сәтбаевские чтения» : 19 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2014. – Т. 11. – 41-44 б.

Құйма жасаудың үнемді технологиясы / Е. Н. Мәдениев [және т. б.] // «XIV Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «XIV Сәтбаевские чтения» : 19 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2014. – Т. 11. – 81-87 б.

Перспективы развития производства анодов / Д. Б. Абдрахманова // «XIV Сәтбаев оқулары» атты жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары = Материалы междунар. научной конф. молодых ученых, студентов и школьников «XIV Сәтбаевские чтения» : 19 томдығы / С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2014. – Т. 11. – С. 3-7.

Мерзімді басылымдар мен жинақтардағы жариялымдары Публикации в периодических изданиях и сборниках

1988-2002

Гидравлическое сопротивление фильтровальных сеток / Б. В. Рабинович // Изв. вузов. Машиностроение. – 1988. – № 1. – С. 74-77.

Гидравлическое сопротивление пластин с прямыми цилиндрическими отверстиями / Б. В. Рабинович // Изв. вузов. Машиностроение. – 1988. – № 9. – С. 44-46.

Взаимное влияние местных сопротивлений в литниковых системах / П. О. Быков // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2002. – № 3. – С.154-157.

2003-2006

Болатты қожбен тазарту / Е. Б. Сүлеймен // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2003. – № 1. – 143-146 б.

Возможности влияния газообразования в литейной форме на режим течения металла в литниковой системе / М. Ж. Тусупбекова // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2004. – № 2.

Күй күмбірлеп, ән тамылжып... / Т. Тоқтағанов // Сарыарқа самалы. – 2004. – 6 сәуір. – 8 б.

Тарихи тұлғалар ұмытылмайды // Сарыарқа самалы. – 2004. – 10 маусым. – 5 б.

Гидро моделирование непрерывной разливки // П. О. Быков, Д. С. Епифанов // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2005. – № 1. – С. 5-9.

Еңбектенген жетер мұратқа / Ж. Е. Ахметов // Ақпарат айдыны. – 2005. – 29 қараша.

Основные пути повышения крупности глинозема и основы кристаллизации гидроксида алюминия при выкручивании алюминатных растворов / К. Б. Масенов, М. М. Суюндиков, П. О. Быков // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2006. – № 3. – С. 54-57.

Алашқа арашашы аға // Егемен Қазақстан. – 2008. – 7 шілде. – 6 б.

2010

Инновационные подходы организации творческой активности персонала / И. К. Ибраев, О.Т. Ибраева // Технология производства металлов и вторичных материалов. – 2010. – № 2. – С. 335-340. – (г. Темиртау).

Құю жүйесінде орнатылған көбіккерамикалық сүзгінің ауданын анықтау // Технология производства металлов и вторичных материалов. – 2010. – № 2. – 113-118 б. – (Темиртау қ-сы).

Құю қалыбының арнасындағы сүзгілердің металл ағынына кедергісі // Вестник Инновационного Евразийского университета. – 2010. – № 4. – 56-58 б.

Металл балқымаларын сүзгілеп тазарту үрдісінің гидравликалық көрсеткіштері // Труды университета КарГТУ. – 2010. – № 4. – 5-8 б.

Өнеркәсіптің металлургиялық және тау-кен салаларындағы қорлар мәселесі және оларды шешу жолдары / О. Т. Ибраева // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2010. – № 3. – 44-50 б.

Растворимость глинозема в электролит-глиноземном расплаве / Ж. Ж. Камзин, Р. В. Пак, И. К. Ибраев // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2010. – № 3. – С. 51-55.

Регенерация маслосодержащих отходов шестиклетьевого стана холодной прокатки 1400 / О. Т. Ибраева, И. К. Ибраев // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2010. – № 3. – С. 39-43.

Сүзгілердің құю жүйесінің арналарын толтыруға тигізер әсері // Қ. И. Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ хабаршысы = Вестник КазНТУ им. К. И. Сәтбаева. – 2010. – № 6. – 50-53 б.

2011

Жақсылық Төленов туралы мұрағат деректері : (Ж. Аймауытов жазған «Біздің Жақсылық») // Абай. – 2011. – № 2. – 25-29 б.

Исследование текучести глинозема / Ж. Ж. Камзин // Вестник национальной инженерной академии РК. – 2011. – № 4. – С. 110-112.

Исследование влияния концентрации глинозема в криолит-глиноземном расплаве на температуру ликвидус / А.Т. Ибрагимов, Р. В. Пак, Ж. Ж. Камзин // Технология производства металлов и вторичных материалов. – 2011. – № 1. – С. 33-35. – (г. Темиртау).

Исследование физических свойств глинозема / А. Т. Ибрагимов, Р. В. Пак, Ж. Ж. Камзин // Технология производства металлов и вторичных материалов. – 2011. – № 1. – С. 225-228. – (г. Темиртау).

Металл тазалаушы сүзгілерді модельдеу арқылы арын шығыны мен ағын мөлшерінің сипатын зерттеу / М. Ж. Тусупбекова, Ж. Ш. Шошай // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2011. – № 1-2. – 84-88 б.

Моделирование влияния процессов осаждения частиц на сопротивление фильтровальных сеток / Ж. Шошай, М. Ж. Тусупбекова // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2011. – № 3-4. – С. 86-90.

Определение площади пенокерамических фильтров, установленных в литниковой системе // Литейщик России. – 2011. – № 6. – С. 28-31.

2012

Выбор трубных марок сталей для исследования процесса микролегирования бором / Р. А. Бегалиев, П. О. Быков // Қазақстан ғылымы мен техникасы = Наука и техника Казахстана. – 2012. – № 1-2. – С. 38-40.

Глинозем түрлерінің электролитте еру ерекшеліктері / Ж. Ж. Камзин // Қ. И. Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ хабаршысы = Вестник КазНТУ им. К. И. Сатпаева. – 2012. – № 2. – 206-209 б.

Жоғарыдымқылды шламдарды утилизациялауға дайындаудың инновациялық технологиялары / И. К. Ибраев, О. Т. Ибраева // Новости науки Казахстана. – 2012. – Вып. 1-2. – 132-139 б.

Использование эмпирического уравнения для определения концентрации глинозема в криолит-глиноземном расплаве / Ж. Ж. Камзин, Р. В. Пак // Труды КарГТУ. – 2012. – № 2. – С. 27-29.

Металдың рефосфорациясының проблемасы / И. Ибраев, О. Артыкбаев, О. Ибраева // Промышленность Казахстана. – 2012. – № 3. – 78-80 б.

Работа системы автоматической подачи глинозема в ванну электролизера / Ж. Ж. Камзин // *Металлургія: Збірник наукових праць* / Головн. ред. В. І. Пожуєв. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 1. – С. 49-52.

Утилизация хромсодержащих шламов / И. К. Ибраев, О. Т. Ибраева // *Металлург.* – 2012. – № 10. – С. 28-30.

2013, 2014

Recycling chromium-bearing wastes / I. K. Ibraev, O. T. Ibraeva // *Metallurgist.* – 2013. – Vol. 56. – Nos. 9-10, January.

Исследование процесса цементационного осаждения медного порошка / В. В. Артамонов [и др.] // *Изв. вузов. Порошковая металлургия и функциональные покрытия.* – 2013. – № 2. – С. 3-7.

«Олжашы батыр» жырын кім жазған ? / М. Қ. Сүйіндікова // *Ертіс дидары.* – 2014. – 15 сәуір. – 11 б.; *Найзатас.* – 2014. – № 2. – 194-199 б.

Ұжымды ұйытқан ұлыс тойы / Т. Т. Тоқтағанов // *Сарыарқа самалы.* – 2014. – 3 сәуір. – 6 б.

Өнертабыстары Изобретения

Способ непрерывного литья сплавов : предварительный патент № 19685; заявка № 2006/1356.1 от 04.12.2006 в Комитет по правам интеллектуальной собственности М-ва юстиции РК / П. О. Быков, Д. С. Епифанов, И. Э. Штиль, К. Б. Масенов. – 3 с.

Способ изготовления фильтра для очистки металлов и сплавов : инновационный патент № 20783; заявка № 2006/1356.1 от 04.12.2006 в Комитет по правам интеллектуальной собственности М-ва юстиции РК. – 3 с.

Способ и устройство термомеханического упрочнения стальных колес : инновационный патент № 24102; заявка 2010/0560.1 от 04.05.2010 в Комитет по правам интеллектуальной собственности М-ва юстиции РК / Р. И. Сержанов, А. В. Богомоллов, П. О. Быков, Н. А. Романов, Б. М. Нарбутин. – 3 с. – *Электронный бюллетень.* – 2011. – № 6 ([http:// www. kazpatent. kz](http://www.kazpatent.kz)).

Фильтр для очистки расплавленного металла : патент на полезную модель №755; заявка № 2010/124.2 в Комитет по правам интеллектуальной собственности М-ва юстиции РК / И. К. Ибраев, О. Т. Ибраева. – 3 с. – Электронный бюллетень. – 2011. – № 12 (<http://www.kazpatent.kz>).

Способ изготовления фильтра для очистки металлов и сплавов : инновационный патент № 25474; заявка № 2010/1725.1 от 13.12.2010 в Комитет по правам интеллектуальной собственности М-ва юстиции РК. – 2 с. – Электронный бюллетень. – 2012. – № 2 (<http://www.kazpatent.kz>).

Фильтр для очистки металлов и сплавов : инновационный патент № 25475; заявка № 2010/1726.1 от 13.12.2010 в Комитет по правам интеллектуальной собственности М-ва юстиции РК. – 2 с. – Электронный бюллетень. – 2012. – № 2 (<http://www.kazpatent.kz>).

Оқу басылымдары, сөздіктер Учебные издания, словари

1992-2001

Расчеты по оборудованию литейных цехов : метод. разработка / Е. С. Абдрахманов. – Павлодар : КазГТУ, 1992. – 52 с.

Конструкциялық материалдар технологиясы: лаб. жұмыстарға әдістемелік нұсқаулар. 1 бөлім / Е. С. Абдрахманов. – Павлодар : ПМУ, 1994. – 33 б.

Конструкциялық материалдар технологиясы: лаб. жұмыстарға әдістемелік нұсқаулар. 2 бөлім. – Павлодар : ПМУ, 1994. – 55 б.

Конструкциялық материалдар технологиясы : әдістемелік құрал. – Павлодар, 2000. – 100 б.

Металловедение и термическая обработка : метод. указ. для лаб. занятий студентов спец. 2401 / Е. Б. Сулеймен. – Павлодар, 2000. – 39 с.

Металловедение и термическая обработка : программа, метод. указ. и контр. задания для студентов спец. 2401 заочной формы обучения / Е. Б. Сулеймен. – Павлодар, 2000. – 34 с.

Металтану және термиялық өңдеу : лаб. жұмыстарға арналған әдістемелік нұсқау / Е. Б. Сулеймен. – Павлодар, 2000. – 18 б.

Металтану : металлургиялық және машинажасау мамандықтары студенттерді оқытуға арналған әдістемелік құрал / Е. Б. Сүлеймен; С. Торайғыров атындағы ПМУ. – Павлодар, 2001. – 35 б.

2002-2004

Материалдардың механикалық сипаттамалары: лабораториялық практикум / Е. С. Абдрахманов, С. Т. Дүзелбаев, Е. Б. Сүлеймен. – Павлодар : ПМУ РББ, 2002. – 50 б.

Орысша-қазақша түсіндірме сөздік : Металлургия / жалпы ред. басқарған э.ғ.д., проф. Е. Арын; Е. Б. Сулеймен, Н. Т. Биякаева, П. О. Быков. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2002. – 65 б.

Орысша-қазақша түсіндірме сөздік : Машина жасау / жалпы ред. басқарған э.ғ.д., проф. Е. Арын; А. Нұржауов [және т. б.]. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2002. – 61 б.

Орысша-қазақша түсіндірме сөздік : Көлік саласы / Жалпы ред. басқарған э.ғ.д., проф. Е. Арын; Т. Тоқтағанов [және т. б.]. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2002. – 64 б.

Русско-казахский толковый терминологический словарь по машиностроению / Г. Е. Ибрагимова [и др.]. – Павлодар : Изд-во «ЭКО», 2002. – 72 с.

Русско-казахский толковый терминологический словарь по транспорту / Г. Е. Ибрагимова [и др.]. – Павлодар : Изд-во «ЭКО», 2002. – 60 с.

Технология конструкционных материалов : метод. пособие. В 2 ч. Ч. 1 / Ж. К. Джиенбаева. – Павлодар : ПГУ им. С. Торайгырова, 2002. – 37 с.

Технология конструкционных материалов : метод. пособие. В 2 ч. Ч. 2 / Ж. К. Джиенбаева. – Павлодар : ПГУ им. С. Торайгырова, 2002. – 71 с.

Жоғарытемпературалы қондырғылардың материалдық жылу балансы : металлургия мамандықтары күндіз және сырттай оқу формасындағы студенттер үшін «Металлургиялық пештер және жылутасымалдау» пәні бойынша бақылау жұмыстарын орындауға әдістемелік нұсқаулық / Г. Б. Байділдаева, Г. М. Никитин. – Павлодар: С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2003. – 16 б.

Технологические процессы машиностроительного производства: метод. указ. к выполнению контрольной работы для студ. металлург. спец. / Е. Б. Сулеймен, Ж. К. Мусина, М. Ж. Тусупбекова. – Павлодар : ПГУ им. С. Торайгырова, 2004. – 35 с.

Шойын металлургиясы : әдістемелік нұсқаулық / Е. Б. Сүлеймен. – Павлодар, 2004. – 26 б.

2006

Қюю өндірісі : зертханалық жұмыстарды орындауға арналған әдістемелік нұсқаулар / құраст.: М. Ж. Түсіпбеков, П. О. Быков. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2006. – 26 б.

Монтаж и эксплуатация технологических машин : типовая учебная программа по спец. 050724 «Технологические машины и оборудование» / МОН РК; Ж. К. Альсенов [и др.]. – Астана, 2006. – 7 с.

Надежность технологических машин : типовая учебная программа по спец. 050724 «Технологические машины и оборудование» / МОН РК; Ю. И. Климов [и др.]. – Астана, 2006. – 7 с.

Ремонт технологических машин : типовая учебная программа по спец. 050724 «Технологические машины и оборудование» / МОН РК; Ж. К. Альсенов [и др.]. – Астана, 2006. – 10 с.

Технологиялық машиналарды жинақтау және пайдалану : 050724 «Технологиялық машиналар мен жабдықтар» мамандығы бойынша типтік оқу бағдарламасы / ҚР БжҒМ; Ж. К. Әлсенов [және т. б.]. – Астана, 2006. – 7 б.

Технологиялық машиналарды жөндеу : 050724 «Технологиялық машиналар мен жабдықтар» мамандығы бойынша типтік оқу

бағдарламасы / ҚР БЖҒМ; Ж. К. Әлсенев [және т. б.]. – Астана, 2006. – 10 б.

Технологиялық машиналардың сенімділігі: 050724 «Технологиялық машиналар мен жабдықтар» мамандығы бойынша типтік оқу бағдарламасы / ҚР БЖҒМ; Ю. И. Климов [және т. б.]. – Астана, 2006. – 7 б.

Электрометаллургиялық үрдістер теориясы : металлургия мамандықтары бойынша күндіз және сырттай оқитын тәлімгерлердің тәжірибе жұмыстарына арналған әдістемелік нұсқаулықтар / құраст. : З. Б. Каршигина, Г. Б. Байділдаева. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2006. – 44 б.

2008-2011

Кристаллография және металлография : дәріс сабақтарының сүйеніш конспектісі 050709 «Металлургия» мамандығының тәлімгерлері үшін / құраст. : М. Ж. Түсіпбекова, П. О. Быков. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2008. – 48 б.

Құю және кристалдандыру. Металлургия мамандығының студенттеріне арналған : оқу құралы. – Павлодар : Кереку, 2010. – 66 б.

Құю өндірісі. Металлургия және машина жасау мамандықтарының студенттеріне арналған : оқу құралы. – Павлодар : Кереку, 2010. – 134 б.

Программа и методические указания по прохождению преддипломной практики для студентов специальности 050901/5В090100 «Организация перевозок, движения и эксплуатация транспорта» / А. К. Каракаев [и др.] ; ред. А. К. Каракаев. – Павлодар : Кереку, 2011. – 25 с.

2014

Жаңа материалдар: оқу құралы / Д. Қ. Исин [және т. б.]. – Павлодар : Кереку, 2014. – 95 б.

Құю өндірісі : пәні бойынша зертханалық жұмыстарға арналған әдістемелік нұсқаулықтар / Д. Қ. Исин [және т. б.]. – Павлодар : Кереку, 2014. – 29 б.

Металтану және термиялық өңдеу : пәніне арналған зертханалық практикум / Д. Қ. Исин [және т. б.]. – Павлодар : Кереку, 2014. – 54 б.

Факультет металлургии, машиностроения и транспортной техники [Электронный ресурс] / ПГУ им. С. Торайгырова. – Электрон. дан. (100 Мб.). – Павлодар : НБ ПГУ. – (Труды преподавателей ПГУ им. С. Торайгырова). – Загл. с контейнера. – Вып. 3 / Г. Б. Байділдаева [и др.]. – 2014. – 1 эл. опт. диск. – В содержании : М. М. Сүйіндіков.

Факультет металлургии, машиностроения и транспортной техники [Электронный ресурс] / ПГУ им. С. Торайгырова. – Электрон. дан. (606 Мб.). – Павлодар : НБ ПГУ. – (Труды преподавателей ПГУ им. С. Торайгырова). – Загл. с контейнера. – Вып. 4 / З. Б. Каршигина [и др.]. – 2014. – 1 эл. опт. диск. – Текст каз., рус. – В содержании : М. М. Сүйіндіков.

**М. М. Сүйіндіковтің өмірі мен еңбектері туралы әдебиеттер
Литература о жизни и трудах М. М. Суюндикова**

Қошқарбаев Д. Абыралы асулары. – Алматы : «Санат» баспасы, 1995. – 112 б.

Сәрсекеев М. Тарақты және Қаракесек шежіресі. – Алматы : «Атамұра» баспасы, 1995. – 272 б.

Иманақышев Б. Қотыр би // Орталық Қазақстан. – 2002. – 18 желтоқсан. – 11 б.

Нәсенов Б. Бізде Абыралыданбыз. – Новосибирск, 2005. – 6-бөлім (том), 9-шы кітап. – 741 б. – (Қарағанды облысын қара).

Қаракесек шежіресі / құраст. Т. А. Еңсебаев. – Павлодар, 2010. – 1 кітап : 2-ші бас., толық. – 662 б. – (381-бетті қара).

Бәйзілденова М. Құрмет қыруар дәулеттен де қымбат // Білік. – 2007. – 28 желтоқсан. – 1 б.

КарГТУ. История становления и развития. 50 лет. – Алматы : Эверо, 2003. – С. 203.

Суюндиков М. М. // Павлодарский государственный университет им. С. Торайгырова. 1960–2005 (история становления и развития) // МОН РК; ПГУ им. С. Торайгырова. – Павлодар, 2005. – С. 198.

Суюндиков Мерхат Мадениевич // Кто есть кто в Павлодарской области : справочник / ред Е. М. Арын. – Павлодар, 2006. – С. 490.

Баймуханбетова Б. Люди огненной профессии // Звезда Прииртышья. – 2008. – 24 января. – С. 16.

Тоқтағанов Т. Өзіндік қолтаңбасы бар ұстаз // Сарыарқа самалы. – 2009. – 18 маусым. – 6 б.

Ашық есіктер күні // Білік. – 2013. – 29 сәуір. – 2 б.

Суяндиков Мерхат Мадениевич // <http://www.academy.kz>. –
Международная академия информатизации (МАИИ).

Суяндиков Мерхат Мадениевич // <http://www.psu.kz>. – ПГУ
им. С. Торайгырова.

Жаңа жоба қолдау тапты // <http://www.khabar.kz>.
(Жаңалықтар, 5 ақпан 2014 ж.).

Аманбаев Б. Ғылым мен өндірісті ұштастыру керек // Қазақстан:
Республикалық телерадиокорпорациясы // <http://www.kaztrk.kz>.
(Жаңалықтар, сұхбат М. Сүйіндіков).

«Тәрбие негізі – отбасы» expertтік симпозиумі // <http://pvlabai10.edu.kz/jo>

Мазмұны

Оқырмандар есіне	3
Қысқа өмірбаяндық анықтама	5
Техника ғылымдарының кандидаты, профессор М. М. Сүйіндіковтің ғылыми еңбектерінің тізімі	17
Ғылыми еңбектері	17
Ғылыми конференция материалдары	17
Мерзімді басылымдар мен жинақтардағы жариялымдары	27
Өнертабыстары	31
Оқу басылымдары, сөздіктер	32
М. М. Сүйіндіковтің өмірі мен еңбектері туралы әдебиеттер	37

Содержание

К читателям	4
Краткая биографическая справка	11
Список научных трудов кандидата технических наук, профессора М. М. Суюндикова	17
Научные работы	17
Материалы научных конференций	17
Публикации в периодических изданиях и сборниках	27
Изобретения	31
Учебные издания, словари	32
Литература о жизни и трудах М. М. Суюндикова	37

Мерхат Мәдениұлы Сүйіндіков : библиографиялық көрсеткіш /
С. Торайғыров атындағы ПМУ; С. Бейсембаев атындағы ҒК; ред.
С. А. Исамәдиева; құраст. : Н. К. Курбатова, Г. Қ. Кайсина, Т. А.
Макаренко. – Павлодар: «Кереку» баспасы, 2014. – 40 б.